

Η ΑΠΟΚΡΗΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΓΑΛΛΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΣΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΑ

Δεν υπάρχει πόλις περισσότερο θρυλική από την Βενετία. Τό κάθε τι εις την πόλι αυτή—τ' όμολογούν όλοι όσοι την επισκέπτονται—ξυπνά και ένα θρύλο. Θρύλο έρωτος, έγκλήματος, χαράς και άγωνίας. Τά μνημεία της, την τέχνη της, όλη την ιστορία του μακρού παρελθόντος της, την περιβάλλει μία άτμσφαίρα παραμυθένει. Τίποτε όμως έξ όσων ή θαυμασία αυτή πόλις έδημιούργησε, δεν έμεινε ζώον εις την μνήμη των μεταγενεστέρων όσο το καρναβάλι της. Τό καρναβάλι της Βενετίας! Τό έξήννησαν ποιηται σε στίχους γεμάτους νοσταλγία, ζωγράφοι τό απεικάνισαν σε πίνακας χαρμάνους από τό πιο μεθυστικά χρώματα, μουσικοί τό τραγούδησαν σε παθητικώτατα κομμάτια.

Άλλά τί ήτο λοιπόν τό περίφημο αυτό βενετσιάνικο καρναβάλι για να γοητεύσθ όσέ τέτοιο βαθμό τους ανθρώτους και να μένη ακόμη στη μνήμη μας σαν ένας από τους πιο όμορφους θρύλους του παρελθόντος; Ασφαλώς κάτι τό πρωτοφανές, τό ξελαίο, τό μοναδικό. Πότε άρχισαν οι Ένετοι να εορτάζουν τό καρναβάλι δεν εινε άκριβώς γνωστόν. Πάντως ή γιορτή, αυτές δεν άρχισαν ούτε κατά τον πρώτον, ούτε κατά τον δεύτερον αιώνα από της κτίσεως της Ένετίας, τον 9ον δηλαδή αιώνα. Οι περισσότεροι ιστορικοί λοζυρίζονται ότι τό καρναβάλι εμφανίσθη τό πρώτον στην Βενετία την ίδιαν έτοχη που έφανίσθη και εις πολλά άλλα μέρη της Ευρώπης, δηλαδή περί τον 14ον αιώνα.

Όποιαδήποτε όμο; και άν έκανε την πρώτην εμφάνισίν του, γεγονός, εινε ότι υπήρξε πάντοτε για τους Βενετούς μία από τός πλέον αγαπητάς των διασκεδάσεις. Τό ένετικό καρναβάλι έφθισε στην μεγαλειότερα του άκμή περί τά τέλη του 18ου αιώνος, τος παρμονάς της Γαλλικής Επαναστάσεως, όλίγον πριν κατακτηθή ή Βενετία από τον Ναπολέοντα.

Η έτοχη αυτή υπήρξε για πολλά μέρη της Ευρώπης μία από τας όμορφότερας έτοχάς. «Όποιος δεν έζησε την έτοχην αυτήν, δεν ξέρει τί γλύκα έχει ή ζώη», έλεγεν ένας Γάλλος, αριστογράφος. Και φαίνεται έν πιστεύομεν τας μαρτυρίας των συγχρόνων, ότι πραγματι ή ζώη την έτοχην έξείνην υπήρξε όσον ποτε όμορφα και όμο; ιδιαιτέρως εις την Βενετία λόγω των ήθών της, του γλυκού της κλίματος και του χαρμηκίρους των κατοίκων της.



Περί τί τέλη του 18ου αιώνος ή Βενετία εύρίσκει εις τελειαν παρακμήν. Η παλαιά της δόξα εινε έλείψει ανεπιστρεπτεί. Κατένα όντερο θρημίζου, κανέναν πόθος νίκης πολεμικής, δεν έτάραζε την άμείνων ζώη της άλλοτε θαλάσσοκρατίας.

Ήταν μία γοηία κοσμοεικής και άάνδυη που μόνη της σκέψις ήταν ή διασκεδασίς. Άς γίνη, ότι γίνη. Άίρω; καιρός μένει να ζήση. Θά τον ζήση όσο τό δυνατόν εύχαριστώτερα.

Τό καρναβάλι λοιπόν υπήρξε μία από τας μεγαλειότερας της διασκεδάσεις. Διαρκούσε κανονικός έξη όλοκληρους μήνας. Άλλά τό διάστημα αυτό δεν ήταν άρκετό για τους Βενετούς. Εξεμεταλλεύοντο και την παραμικρότερα άφορμήν—επειθείον; έορτας, ή έορτας έκλογής άρχόντων—για να ξαναβάλου την μάσκα.

Όλες των τος δουλειές από τας πλέον σοβαρές, ως τας κοινότερες τις έκαναν μασκαρευμένοι! Κι' οι δικασται ακόμη έδίκαζαν με μάσκα! Με μάσκα μπορούσε κανείς να μη παντού. Στα σαλόνια, στα μοναστήρια, στα δημόσια γκαρφεία. Αί κοινωνικαι διαφοραι εξήφανίζοντο, την έξουσία δεν την έλογιζιτε κανείς. Δεν ξεχώριζες τον εύγενή από τον λαϊκό, τον έντόπιον από τον ξένο. Πλήρης ίσοτη; έντελής έξομοίωσις μέσα σε μιαν άδιάσπικη μέθη.

Ό προσοπισθοφόρος δέ εινε να φορηθή τί τοτε. Άν ήταν άνεργος πληρούσε εκείνη που άγ που η, της μιλούσε, γελούσε και χαίμενευζόταν μαζί της χωρίς τό παραμικρότερο κίδυνο. Άν ήταν γυναίκα εύρισκε την εύκαιρία να περιφ' όως γλυκές με τον άγαπημένο της και στο πλέον πολυσύχναστο κέντρο.

Με την έναρξη του καρναβαλιού, νομίζεις, λέγει κάτοιος σύγχρονος, ότι μία γενική τρέλλα καταλαμβάνει τους Ένετούς. Όλες οι δουλειές μπαίνουν κατε μέρος. Μετά τό καρναβάλι θα ή άιάξη και γι' αυτές; καιρός. Πρώ; τό παρόν πρέπει να διασκεδάσουν. Αυτό εινε ή μόνη τους έννοια. Από την πρώτη μέρα στους δρόμους; και στις πλατείες φυτρώουν έξ-δρας, πάλικα, σκηνές; φορητές, άπάνω στις όποιες; κατά εκατοντάδες, διάφοροι σαλιμπάγκοι και θαυματοποιοί, κάνουν τά πιο περίεργα γυμνάσματα, ό,τι εινε άδύνατον να φαντασθή όποιος δεν τά είδε. Τά σπείτι μέρα και νύχτα μένουν άκατοίχητα. Ό κόσμος τρώγει, πίνει, κοιμάται στις πλατείες. Στην κεντρικώτατη πλατεία του Άγ. Μάρκου, υπάρχουν ώρες της

ήμέρας όπου μαζεύονται εκατό χιλιάδες άνθρωποι! Άνθρωποι όλων των φυλών, φθασμένοι στη Βενετία άπ' όλα τά μέρη του κόσμου. Άπό την ποικιλία των κοστούμιών ένας πρωτοφανής χρωματικός κυκεών. Οι ταβέρνες, τά καφενεία, τά έστιατόρια και τα καμπαρέ μένουν διαρκώς άνοιχτά, νύχτα και μέρα. Οι γόνδολες; εινε φορητιμένες από κόρμον εύθυμο, τρελλό, που νομίζει κανείς, ότι στις φλέβες του τό αίμα βράζει!.. Τίποτε δεν γίνεται στην ώρα του. Όλα έχουν άναποδογυρίζοι. Η τρέλλα διατρέχει την πόλι άπ' άρχου εις άρχον.

Τά κοστούμια που χρησιμοποιούντι από τους Βενετούς; στο καρναβάλι των εινε όλων των έκοχών, όλων των ειδών, όλων των προελεύσεων. Μυθολογικά, στρατιωτικά, ποιητικα, τουρκικά, κοστούμια άρχόντων και λαϊκών, πολιτισμένων και άγρίων, αρχαίων και νεωτέρων. Άλλά τά περισσότερα έν χρήσει εινε τα κοστούμια της Ιταλικής κομωδίας, αυτά που κατά μέγα μέρος; άποτελούν και σήμερα τό βεστιάριο του καρναβαλιού.

Τά κοστούμια του Πιερότου και του Άρλεκίνου. Αύτά συναντώνται συχνότερα, αύτα πλέονάζουν. Εινε κομικώτερα, πιο χυπητά και γραφικά και ταιριάζουν καλλίτερα με τον παιχνιδιάρικον επίφωνα χαρακτήρα των Βενετσιάνων. Κοντά σ' αυτά όμο; βλέπει κανείς και όλα τ' άλλα.

Οί Βενετοι έμμεταλλεύονται για τό καρναβαλιστικό ντύσιμό των και τό παραμικρότερο νευρικό στοιχείο των πιο άσυνειθιστων άλλα

και των πιο συνειθισμένων κοστούμιών. Άλλος μεταμορφώνεται σε ύποψιο Βενετσιάνο τραγουδιστή, καθώ; ό γαστός; κομωδιογράφος Γκολκόντι, άλλος σε δικηγόρο που ψάχνει άπεγνωσμένος για πλιτη, άλλος σε έβραιο τοκογλύφο έξηγνήμενο από την νηστεία στην όποίαν εκουσίως ύποβάλλεται, άλλος σε Γερμανό διαμαρτυρόμενο, άλλος σε όρεινο Έλβετό, άλλος τελος; σε δολοφόνο. Όταν δεν έχουν να φορέσουν όλόκληρο κοστούμι βάζουν μετ' μύτη, μετ' ούρα, ή ότιδήποτε, και αυτό εινε άρκετό για τό μασκαρεμα των. Άλλά και αυτό άκόη όταν τους λείπει, καλιν βάζουν τον τρόπο να κάνουν τον μασκαρά. Παριστιάνου την άρχουδα περιπατώντας στα τέσσερα, γκαρίζουν σα γαΐδαροι, γαγγίζου σα σκυλιά. Η τρέλλα των γυναικών δεν έχει όρια. Έμφανίζονται με μουστάκια, με κομωμίες πανύψηλες, με κ'πέλλα τρεστίων διασπασμένων, με φουστάνια φαρδύτερα και άπο τά πιο φαρδιά κρινολίνα. Όλες; αυτές; αι άμφιέσεις δημοσουργού; μιάν άπάνταση εύθυμία, ένα κέφι άδιάσπικτο. Άλλα την εύθυμία την έπιτείνει ή εύφυλοία. Όλοι και όλοι εύφυλογούν με τον πλέον πρωτότυπο και χαριτωμένο τρόπο. Η έτοιμοτης τον εινε άπίστευτη. Τα περιγ' κατά των παιδιών χωρίς να διασερτούν ή να προσβάλλου.

«Εινε τόσο νόστιμα, λέγει ένας σύγχρονος; Άγγλος περιηγητής, ώς τε όσο και άν τά συνήθισμ; δεν βαρεθείσαι να τ' ακούσ;». Και προσθέτει ό ίδιος; «Περισσότερα εύφυλογοήματα ακούσ; στη Βενετία σε μία ώρα παρά όπουδήποτε άλλοσ; σ' έναν όλοκληρο μήνα! Άπό την πολλή εύθυμία κανεντον να μη ξέρουν τί λενε, να μη ξέρουν τί κάνουν.» Και τελειώνει την περιγραφήν του βενετσιάνικου καρναβαλιού με τά χαρακτηριστικώτατα αύτα λόγια; Σ' άλλες περιπτώσεις οι παροξυσμοί διαρκούν όλίγα λεπτά, όλίγες ώρες. Στην Βενετία ό παροξυσμός; που φέρνει τό καρναβάλι βαστά μήνες όλοκληρους, σχεδόν όλο τό χρόνο. Εινε σάν μία επιδημία τρελλας, από την όποίαν δεν γλυτώνει κανείς.

(Από τό βιβλίο του ΦΙΑΛΗΠΠΟΥ ΜΟΝΝΙΕ; «Η Βενετία τον 18ον αιώνα») Διασκην ΚΩ. Παράδχου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Κυκλοφορεί σήμερον τό δεύτερον φύλλον της νέας δεκαετημέρου έφημερίδος της Τέχνης και των Γραμμάτων, «Καλλιτεχνική και Φιλολογική Ζωή» με συνεντεύξεις, άναμνησεις, άρθρα, παρασκηνιακά, (φιλολογικά) θεατρικά και μουσικά, είδησιογραφίαν, άνεκδοτολογίαν.

